

WERK VOOR MENSEN DIE UIT DE BOOT VALLEN

Stéphane Emmanuelidis, directeur van de Waalse beschutte werkplaats Deneyer en oprichter van een aantal invoegbedrijven geeft zijn persoonlijke visie op de sector van de beschutte tewerkstelling.

Stéphane Emmanuelidis

WV: U bent lange tijd directeur geweest van Village N°1 en heeft ook een aantal invoegbedrijven opgericht. Een man met veel ervaring in de sociale economie dus.

Stéphane: Van 2000 tot 2012 heb ik inderdaad de algemene leiding gehad over Village N°1. In die periode hebben we het aantal werknemers in de beschutte werkplaats sterk uitgebreid, door het profiel van de mensen die we tewerkstelden te verbreden. De voorzitter van onze RvB was ook de voorzitter van het OCMW in onze gemeente, via hem werden artikel 60-ers toegeleid. Toen hun aantal structureel werd, hebben we een licentie aangevraagd om een invoegbedrijf op te richten. In Wallonië mag je maximum 50 mensen aanwerven binnen 1 invoegbedrijf. Daar zaten we echter al snel aan, dus hebben we ook een tweede en een derde invoegbedrijf gecreëerd. Op die manier zijn we gegroeid naar 350 werknemers.

In 2012 heb ik de leiding overgenomen van BW Deneyer en heb ik een invoegbedrijf opgestart in Brussel. De aanleiding hiervan was de vraag van een bedrijf actief in de audiovisuele archivering. Zij hadden redelijk wat industriële, eenvoudige en repetitieve taken in de aanbidding. Ideaal voor ons doelpubliek.

Ondertussen voeren we, in samenwerking met andere beschutte werkplaatsen, hetzelfde werk ook uit voor gelijkaardige bedrijven en de RTBF. Voor de RTBF gaat het om het (fysieke) restaureren van films, zodat ze kunnen gescand en gearhiveerd worden.

Het profiel van de mensen waarmee we dit werk uitvoeren is heel divers. Er werkt bijvoorbeeld een vijftiger in onze beschutte werkplaats, die heel zijn leven in een bioscoop gewerkt heeft als film projector. Het ideale profiel voor ons, terwijl zijn ervaring op de (reguliere) arbeidsmarkt niets meer waard was. Een andere werknemer is een Bulgaar die jarenlang bij de Bulgaarse televisie gewerkt heeft, en omwille van de taalbarrière niet aan het werk geraakte in Brussel.

Mensen dus die, ondanks hun kwalificaties en goesting om aan de slag te gaan, toch geen kans maken op de arbeidsmarkt.

WV: Het klinkt alsof u personen met een sterker profiel tewerkstelt dan de beschutte werkplaatsen in Vlaanderen...

Stéphane: "Dat krijg ik vaak te horen. Beschutte werkplaatsen zouden vandaag meer en meer moeten renderen, waardoor de mensen waarvoor ze opgericht zijn er niet meer aan de bak komen. Ik zie dat anders. De beschutte werkplaatsen zijn opgericht in 1963 om mensen op te vangen die nergens anders terecht konden. Mensen met een handicap konden toen enkel terecht in scholen, andere opvangstructuren bestonden er op dat moment niet. Combineer dat met het gegeven dat er in de jaren '60 werk in overvloed was in België. We sloten toen zelfs verdragen af met Marokko om werkrachten naar hier te halen. Mensen met een (lichtere) handicap vonden dan ook gemakkelijker werk in reguliere bedrijven, die stonden te springen om werkrachten.

Gevolg: Het publiek dat in de jaren '60 in de beschutte werkplaatsen terecht kwam, bestond uit mensen die vandaag eerder thuishoren in een dagcentrum.

En ja, beschutte werkplaatsen moeten er ook vandaag zijn voor die mensen die geen job vinden op de arbeidsmarkt, omwille van een beperking. Maar volgens mij zijn dat van-

daag andere mensen dan in 1963. Neem nu Gérard, één van onze medewerkers die geen zichtbare handicap heeft, maar wel gezondheidsproblemen waardoor hij elke maand minstens een week afwezig is. Vertel mij eens: welk (regulier) bedrijf gaat zo iemand vandaag aanwerven? In 1963 zou Gérard niet als gehandicapt beschouwd worden en ging men voor hem sowieso een arbeidsplaats vinden, wanhopig als men was om werkrachten te vinden. Maar vandaag vindt Gérard nergens anders werk.

Of neem Jean, werknemer in ons call center, die na een zwaar auto-ongeval 10 jaar werkloos was. Ja, Jean is even productief als een 'gewone' werknemer, maar toch geraakt hij (omwille van zijn verlamming) niet meer aan de bak in het reguliere circuit.

We moeten als sector niet zoveel complexen hebben vind ik. We moeten beschikbaar zijn en blijven voor die mensen die zonder ons geen job zouden vinden. Maar welk profiel die mensen hebben, maakt an sich niks uit. Het is zinloos vast te houden aan de tewerkstelling van een publiek dat enkel volgens nostalgici nog thuishoort in een beschutte werkplaats.

Let op, wat ik absoluut niet vind kunnen (maar soms zie gebeuren bij concullega's), is dat de beschutte werk-

plaatsen mensen in dienst hebben die zodanig performant zijn dat ze hun klanten een clause laten ondertekenen waarin ze moeten beloven die werknemer niet 'af te snoepen'. Hallucinant. Dàt zijn misbruiken.

Mijn betoog van zonet geldt niet voor mensen die aan de slag kunnen in of kunnen doorstromen naar het reguliere circuit. Mijn discours geldt enkel voor mensen die zonder onze sector niet aan de bak kunnen, ongeacht hun profiel.

WV: Waar moeten onze 'zwakke' werknemers dan naartoe? Moeten die hun plan maar trekken?

Stéphane: (hevig) *Absolument pas!* Maar vandaag zijn er voor die mensen andere oplossingen, die er in 1963 niet waren. En dan denk ik aan dagcentra, maar ook aan alternatieve systemen voor tewerkstelling. Vandaag zijn we in Wallonië bijvoorbeeld bezig met een pilootproject: de zogenaamde 'activités des intérêts publics'. Dit project is opgericht voor mensen uit dagcentra die willen werken, maar die niet rendabel (kunnen) zijn en voor wie voltijds werken geen haalbare kaart is. Het dagcentrum organiseert de tewerkstelling, openbare diensten en vzw's kunnen een aanvraag indienen. Een comité van AViQ ('Agence pour une vie de qualité', agentschap van de Waalse overheid dat instaat voor Welzijn, Gezondheid en Fami-

“Het publiek dat in de jaren '60 in de beschutte werkplaatsen terecht kwam, bestond uit mensen die vandaag eerder thuishoren in een dagcentrum. En ja, beschutte werkplaatsen moeten er ook vandaag zijn voor die mensen die geen job vinden op de arbeidsmarkt, omwille van een beperking. Maar volgens mij zijn dat vandaag andere mensen dan in 1963.”

lie, nvdr) beslist welke activiteiten van openbaar nut in aanmerking komen. Het gaat dan bijvoorbeeld om onderhoud van openbare ruimtes, bemannen van een winkel van Oxfam, ondersteuning bieden aan het Rode Kruis,...

WV: Beschutte werkplaatsen moeten er vandaag zijn voor een ander publiek dan in 1963 zegt u. Hebben we een rol op te nemen in de tewerkstelling van vluchtelingen?

Stéphane: Absoluut! Die mensen moeten ook een kans krijgen. Hoewel het vaak gaat om mensen die op strikt professioneel vlak minder 'bedreigd' zijn. Als we het discours van een aantal economen beluisteren, dan gaat de balans van de vluchtelingen op de groei van onze economie eerder positief dan negatief uitvallen. Het is dus (lang) niet zeker dat de vluchtelingen een belasting gaan zijn voor onze economie, wel integendeel. Het zijn vaak hoogopgeleiden.

Vluchtelingen zijn dus een aparte doelgroep. Voor mij zijn beschutte werkplaatsen en invoegbedrijven er eerder voor mensen met lage kwalificaties. Maar we kunnen vluchtelingen zeker een opstap bieden naar tewerkstelling in het reguliere circuit. Hen de kans geven ervaring op te doen terwijl ze ondertussen een taal cursus volgen.

WV: U zegt daarnet dat mensen die dat kunnen, moeten doorstromen naar het reguliere circuit. In Vlaanderen wordt in het maatwerkdecreet grote klemtoon gelegd op de doorstroom van werknemers. Hoe staat u daar tegenover?

Stéphane: Tot 1995 werden beschutte werkplaatsen in de Waalse wetgeving beschouwd als een soort overgangsmaatregel met als doelstelling mensen te laten doorstromen naar het reguliere circuit. In 1995 zijn de beschutte werkplaatsen omgevormd tot 'entreprises de travaux adaptés' en is deze notie van verplichte doorstroom geschrapt. En terecht! In de geschiedenis van onze sector hebben we nooit meer dan 1% doorstroom gehad, ondanks alle inspanningen die we geleverd hebben. Doorstroom nastreven is dus nogal kortzichtig. In de plaats wordt nu ingezet op subsidiëring op basis van het rendementsverlies. Voor 1995 hadden we een forfaitaire subsidie, waarbij elke werknemer hetzelfde bedrag kreeg, ongeacht de afstand tot de arbeidsmarkt. Nu wordt iedereen individueel geëvalueerd, en krijgt iedereen een subsidie evenredig met zijn/haar rendementsverlies. Reguliere bedrijven die een persoon met een handicap aanwerven, krijgen dezelfde subsidie. Tel daar nog hetzelfde loon bij dat beschutte werkplaatsen uitbetalen aan hun werknemers, en waarom zou je dan nog hameren op doorstroom?

WV: Beschutte werkplaatsen ondervinden vandaag veel concurrentie: van lageloonlanden, van gevangenen,... De zoektocht naar nieuwe activiteiten staat dan ook centraal op de agenda. Hoe pakt u dat aan?

Stéphane: Het uitgangspunt is simpel: om een activiteit of markt te behouden (of te verkrijgen), moet je een toegevoegde waarde realiseren, een meerwaarde betekenen voor de klant. Die meerwaarde kan in verschillende dingen zitten: flexibiliteit, betrouwbaarheid, goede service, specifieke competenties,... Om dat te kunnen waarmaken, moet je investeringen doen (in informatica, in mensen, in performante logistieke systemen). Wat niet evident is, en al helemaal niet voor kleinere beschutte werkplaatsen. In sectoren waar je minimale toegevoegde waarde kan creëren, zijn we in België niet meer concurrentieel met het buitenland. De enige optie daar is te focussen op diensten die niet kunnen verhuisd worden naar het buitenland (onderhoud, poetswerk, landbouw,...).

Wij zijn hier nu bezig met een nieuw project, waarbij we ouderen, gehandicapten en zieken ondersteunen. Mensen die normaal naar een rust- of verzorgingstehuis zouden moeten verhuizen (al dan niet tijdelijk), maar mits kleine interventies aan hun huis toch thuis kunnen blijven. Denk bijvoorbeeld aan het verhuizen van de slaapkamer naar beneden, de installatie van een kraantje in de

living,... Kleine opdrachten die voor reguliere verhuusfirma's of loodgieters niet rendabel zijn.

We hebben een comité opgericht waarin verschillende verenigingen zitten: gehandicaptenverenigingen, ziekenhuizen, instellingen voor sociale huisvesting, psychiatrische instellingen,... De vragen van de hulpbehoevenden worden ons altijd doorgespeeld via die instellingen (zij verzekeren zich ervan dat de mensen in kwestie tot ons doelpubliek behoren en dat er geen alternatief voor hen is op de reguliere markt).

We krijgen hiervoor subsidies uit verschillende bronnen, waaronder de Waalse overheid. Met dit project komen we tegemoet aan 2 noden: de Waalse overheid is vragende partij om onnodige (dure) verblijven in ziekenhuizen en rusthuizen te vermijden, de mensen bij wie we de opdrachten uitvoeren blijven liefst in hun eigen huis.

Momenteel doen we een 200-tal interventies per jaar. Wat veel lijkt, maar niet rendabel is als we enkel een kraantje installeren. We proberen dan ook te combineren met andere ploegen die andere (grotere) activiteiten doen, zoals groenonderhoud voor gemeentes en particulieren.

WV: Succes ermee en dank voor het gesprek!

